

อาเซียน - ญี่ปุ่น

ความสัมพันธ์ทั่วไประหว่างอาเซียน - ญี่ปุ่น

อาเซียนและญี่ปุ่น เริ่มความสัมพันธ์ในฐานะคู่เจรจาอย่างไม่เป็นทางการในปี พ.ศ. 2516 และเป็นคู่เจรจา (Dialogue Partner) อย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520

ในโอกาสครบรอบ 30 ปีความสัมพันธ์คู่เจรจาระหว่างอาเซียน- ญี่ปุ่น มีการจัดประชุมสุดยอดอาเซียน - ญี่ปุ่น สมัยพิเศษขึ้น (ASEAN-Japan Commemorative Summit) พ.ศ. 2556 ที่กรุงโตเกียว ความสัมพันธ์อาเซียน-ญี่ปุ่นได้รับการยกระดับเป็นหุ้นส่วนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partner) ทั้งสองฝ่ายมีการลงนามปฏิญญาโตเกียวว่าด้วยการเป็นหุ้นส่วนที่มีพลวัตและยั่งยืนระหว่างอาเซียน-ญี่ปุ่นในสหัสวรรษใหม่ (Tokyo Declaration for the Dynamic and Enduring ASEAN-Japan Partnership in the New Millennium) และรับรองแผนปฏิบัติการอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Plan of Action)

• ความร่วมมืออาเซียน - ญี่ปุ่นในมิติ 3 เสา •

มีติด้านความมั่นคง

- ในปี พ.ศ. 2556 นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นได้ประกาศนโยบาย “Proactive Contribution to Peace” ซึ่งมุ่งเน้นให้ญี่ปุ่นมีบทบาทด้านความมั่นคงในภูมิภาคให้มากขึ้น รวมถึงเสนอให้มีการเจรจาโต้เถียงระหว่างรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนและญี่ปุ่น เพื่อหารือเรื่องภัยคุกคามรูปแบบใหม่
- ในการประชุมสุดยอดอาเซียน-ญี่ปุ่น ครั้งที่ 20 เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 ญี่ปุ่นต้องการให้อาเซียนมีบทบาทในความร่วมมือ Indo-Pacific และในปัญหาทะเลจีนใต้ และสนับสนุนให้เริ่มมีการเจรจาจัดทำ Code of Conduct (COC) in the South China Sea ที่มีประสิทธิภาพ (effective)
- ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน-ญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2561 ที่สิงคโปร์ อาเซียนยินดีกับการครบรอบ 45 ปี ความสัมพันธ์อาเซียน-ญี่ปุ่น ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งครอบคลุมในทุกด้าน และนำไปสู่สันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค
- ในการประชุมสุดยอดอาเซียน - ญี่ปุ่น ครั้งที่ 21 เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ที่สิงคโปร์ ทั้งสองฝ่ายได้ออกแถลงการณ์ร่วม (Joint Statement) ในโอกาสครบรอบ 45 ปีความสัมพันธ์ประเทศคู่เจรจาระหว่างอาเซียน-ญี่ปุ่น โดยที่ประชุมฯ เห็นพ้องที่จะเสริมสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่และอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งการก่อการร้าย ความมั่นคงทางทะเล และความมั่นคงทางไซเบอร์ และสนับสนุนการเจรจาจัดทำ Work Plan for Cooperation to Combat Terrorism ฉบับใหม่ ซึ่งจะส่งเสริมความสัมพันธ์ในทุกระดับผ่านการสร้างขีดความสามารถและการแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนยินดีกับการจัดตั้ง ASEAN-Japan Cybersecurity Capacity Building Centre ในไทย

• ความร่วมมืออาเซียน – ญี่ปุ่นในมิติ 3 เสา •

มิติด้านเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ. 2560 ญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าอันดับที่ 4 ของอาเซียน โดยการค้าระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่น มีมูลค่ากว่า 217,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อีกทั้งมีการลงทุนโดยตรง (Foreign Direct Investment) จากญี่ปุ่นมูลค่ากว่า 13,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐไปยังอาเซียน จัดเป็นอันดับที่ 2 ของประเทศคู่เจรจา ทั้งสองฝ่ายได้ตั้งเป้าหมายการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุนเป็นสองเท่าภายในปี พ.ศ. 2565 (เฉลี่ยร้อยละ 7.18 ต่อปี) เพื่อให้การค้าสินค้ามีมูลค่า 524,800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และการลงทุนมีมูลค่า 41,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีแผนงานยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียนญี่ปุ่นระยะ 10 ปี (2555-2565)

เป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งครอบคลุม 3 สาขา ได้แก่

- (1) การส่งเสริมการค้าระหว่างอาเซียนเข้ากับภูมิภาคเอเชียตะวันออก
- (2) ส่งเสริมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมให้เข้มแข็งภายใต้โครงสร้างอุตสาหกรรมที่ทันสมัย
- (3) พัฒนาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาค

เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2560 ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายนวัตกรรมอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Innovation Network: AJIN) เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างภาคธุรกิจของอาเซียนกับญี่ปุ่น โดยได้รับทุน 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในปี พ.ศ. 2551 อาเซียนและญี่ปุ่นได้ลงนามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น (ASEAN-Japan Comprehensive Economic Partnership: AJCEP) ซึ่งกำหนดให้จัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกันครอบคลุมการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าการค้าบริการ และการลงทุน และส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ล่าสุด อยู่ระหว่างกระบวนการจัดทำพิธีสารแก้ไขความตกลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม

การแลกเปลี่ยนระหว่างประชาชน ญี่ปุ่นส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและเยาวชนหลายโครงการ อาทิ

- (1) Japan East Asia Network of Exchange for Student and Youth (JENESYS 2.0) โครงการ WA Project เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างเอเชียและญี่ปุ่น
- (2) โครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ (Ship for Southeast Asian Youth Programme: SSEAYP)
- (3) Sport for Tomorrow

ความร่วมมือด้านผู้พิการ เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ญี่ปุ่นเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน-ญี่ปุ่น ว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศและคนพิการ ที่กรุงโตเกียว เพื่อเป็นเวทีหารือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคมเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งเสริมบทบาทและคุณภาพชีวิตคนพิการ และได้รับรอง “Tokyo Recommendations on International Cooperation and Disability 2015 and Beyond in the ASEAN Region”

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นประเด็นสำคัญของไทยและภูมิภาคเอเชีย (ไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบหรือคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2568 (ค.ศ. 2025) และเป็นประเด็นหนึ่งใน UHC Health Development Agenda ที่กระทรวงสาธารณสุขกำลังขับเคลื่อนการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประชาคมอาเซียน โดยไทยต้องการเป็นศูนย์กลางทางวิชาการสำหรับการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับแบบอย่างและประสบการณ์การดูแลผู้สูงอายุในอาเซียน ทั้งนี้ ไทยมีศูนย์ดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อจัดการดูแลและฝึกอบรมให้แก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และ JICA โดยร่วมมือกันพัฒนารูปแบบการให้บริการทางสุขภาพและสวัสดิการสังคมเชิงบูรณาการ โดยชุมชนอีกด้วย